

rok: 1974, číslo výzkumu: LXIII

PRAHA 2 - NOVÉ MĚSTO

UL. NA BOJIŠTI

V létě 1974 se prováděl předstihový výzkum na staveništi centrálního dispečinku metra v Praze 2, v prostoru bývalého sokolského cvičiště mezi ulicemi Na bojišti a Kateřinskou, na parcele č. kat. 1684 a 1691 - 6. V rámci staveniště bylo možno provést pouze dvě sondy, a to v blízkosti domu čp. 465/II, kde se v r. 1929 našly základy románského jednolodního kostela sv. Jana na Bojišti; sondy byly položeny v prostoru mezi dvěma křídly domu čp. 466/II. Kostel sv. Jana Evangelisty byl votivním kostelem, který dala postavit Alžběta, manželka Bedřichova, na památku bitvy svedené zde r. 1179 mezi dvěma Přemyslovci, Bedřichem a Soběslavem II. Kolem kostelíku vznikla patrně farní osada, o níž nemáme žádné zprávy, víme však, že kostel zanikl v husitských válkách. W. W. Tomek ho v Dějepisů města Prahy uvádí v 15. stol. jako pustý.

Výzkum, ač nevelký rozsahem - byly vypracovány pouze dvě dlouhé sondy - přinesl zajímavé poznatky o tomto místě. V sondách jsme odkryli dva objekty neobvyklého tvaru i výplně: šlo o hluboké šachty pravoúhlého půdorysu o rozměrech 120 x 140 cm; zjištěná hloubka první z nich byla 390 cm pod dnešním povrchem. Zahlubovala se do rostlého podloží rezavého šterkopísku vltavské terasy vinohradské, který byl ve svrchní části ještě sypký, s četnými valouny, ve spodní však tak ulehlý, že dosahoval téměř tvrdosti skály, do níž byla šachtice jakoby vytesána. Dno objektu dosáhlo skalního podloží černošedých břidlic libeňských, stěny byly rovné a spadaly svisle dolů. Ve výplni se jevilo zřetelné zvrstvení: tmavá porézní humusovitá hlína byla v horní části proložena jílovitou vrstvou mísovitého průřezu, při dně pak probíhaly vrstvičky písku. Zajímavé bylo umístění keramiky, jíž jsme našli značné množství, ať ve zlomcích, či v celých nádobách. Nacházela se v celém vnitřním prostoru objektu, od svrchních zásypových vrstev až téměř ke dnu, v celkovém počtu třiceti kusů. Šachtice v sondě 2 byla podobného charakteru, její výzkum však nebyl dokončen. Keramický inventář obsahoval vesměs užitkové zboží, většinou hrnce, s uchem i bezuché, dále džbány a mísu a časově spadal převážně do 14. stol., spíše do jeho druhé poloviny, případně na počátek 15. stol. Kromě těchto dvou objektů jsme odhalili ještě v sondě 1 ohniště se zlomky keramiky ze 13. stol. a v sondě 2 skupinu kulturních jam s novověkou keramikou většinou ze 16. stol.

Naleziště leželo na samém okraji Nového Města pražského, až v těsné blízkosti karlovského opevnění při bráně sv. Jana, zvané Slepá. Starší osídlení před novoměstskou výstavbou je tu doloženo existencí románského kostela sv. Jana na Bojišti, který sousedil s jednou ze známých osad kolem románské Prahy zvané Rybníček, nebyl však její součástí. J. Čarek nevyklučuje možnost existence osady kolem kostela, o níž však nebyly žádné doklady. Výzkum tedy tento doklad přinesl, ovšem pouze v nálezů ohniště s keramikou 13. stol. Ostatní objevy byly mladší, náležely až novoměstské zástavbě, a to spíše její druhé fázi.

Přesnou analogii ke dvěma hlubokým šachticím z území Prahy neznáme, podle nálezových okolností je však můžeme interpretovat jako jakési sklípky - spížírny, či chladničky, náležející k vybavení gotických domů. Srovnáním údajů W. W. Tomka a starších plánů Prahy bylo zjištěno, že v rámci čp. 466/II stály nejspíše čtyři domy novoměstských řemeslníků, s jejichž řadou patrně paralelně probíhala řada sklípků. Nálezové okolnosti svědčí o tom, že tyto spížírny byly zasypány náhle, nikoli postupně zanášeny, a tento zánik můžeme nejpravděpodobněji spojovat s husitskými válkami. Dalším přínosem výzkumu je tedy nález uceleného souboru keramiky, při jehož datování je terminus ante quem r. 1420, kdy byly

Archeologické oddělení NPÚ Praha

Národní památkový ústav – územní odborné pracoviště v hlavním městě Praze

objekty zničeny. Život na tomto místě však přesto ani tehdy nezanikl, což dosvědčuje dosti bohatý inventář keramiky v zahloubených jamách v sondě 2, hlásící se časově převážně do 16. stol. Nicméně mezi touto keramikou a nálezy z gotických chladniček je časová mezera více než půl století, z čehož vyplývá, že po zpusťošení za husitských válek se zdejší osídlení jen velmi zvolna probíralo k životu.

Helena Olmerová